

Տնտեսական զարգացման և հեղափոխությունների կենտրոն

*«ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՊԼԱՆԱՎՈՐՄԱՆ ՇՐՋԱՆԱԿ.
ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԲՅՈՒՋԵՆԵՐ ԵՎ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ
ՄՈՆԻՏՈՐԻՆԳ»*

Ելենա Մանուկյան
Երևան - 2015

ՀՀ պետական բյուջե

*Ի՞նչ քաղաքականություններ են դրված
2015թ պետական բյուջեի հիմքում*

Բյուջեդային ոլորտում պետական քաղաքականությունները

▶ Կարճաժամկեր հեռանկար (ԲՈՒ)

ՀՀ կառավարության 2015թ. Բյուջեդային ուղերձ
(հրապարակվել է 2014-ի տարեվերջին)

▶ Միջնաժամկեր հեռանկար (ՄԺԾԾ)

ՀՀ կառավարության 2015-2017թթ. Պետական միջնաժամկեր
ծախսերի ծրագիր (ընդունվել է հուլիսի 3-ին, 2014թ)

▶ Երկարաժամկեր հեռանկար (ՀՁՈԾ)

ՀՀ կառավարության ՀՀ 2014-2025թթ. հեռանկարային զարգացման
նազմավարական ծրագիր (ընդունվել է մարտի 27-ին, 2014թ)

3

Կարճաժամկեր հեռանկար (ԲՈՒ)

ՀՀ կառավարության 2015թ. Բյուջեդային ուղերձ (հրապարակվել է 2014թ)

▶ Որպե՞ղ փնտրել. <http://minfin.am/index.php?cat=9&lang=1>

▶ Կառուցվածքը (2,457 էջ)

Մաս 1. ՀՀ կառավարության զեկույցը սոցիալ-տնտեսական զարգացման և
հարկաբյուջեդային քաղաքականության հիմնական ուղղությունների մասին
(64 էջ)

Մաս 2. ՀՀ տնտեսական և հարկաբյուջեդային հիմնական ցուցանիշների
կանխատեսումներ (54 էջ)

Մաս 3. Բացարդադիր «ՀՀ 2015թ. Պետական բյուջեի մասին» ՀՀ օրենքի
նախագծի (2,339 էջ)

4

Կարճաժամկեր հեռանկար (ԲՈՒ)*ՀՀ կառավարության 2015թ. Բյուջեային ուղերձ (հրապարակվել է 2014թ)*

- ▶ **Մաս 1.** ՀՀ կառավարության զեկույցը սոցիալ-տնտեսական զարգացման և հարկաբյուջեային քաղաքականության հիմնական ուղղությունների մասին (64 էջ)
- 1-Ա.** ՀՀ կառավարության զեկույցը սոցիալ-տնտեսական զարգացման մասին (62 էջ)
- 1-Բ.** Հարկաբյուջեային քաղաքականության հիմնական ուղղությունները (2 էջ)

5

Կարճաժամկեր հեռանկար (ԲՈՒ)*ՀՀ կառավարության 2015թ. Բյուջեային ուղերձ (հրապարակվել է 2014թ)*

- ▶ **Մաս 1-Ա. ՀՀ կառավարության զեկույցը սոցիալ-տնտեսական զարգացման մասին**
- 1. Տնտեսական զարգացում
- 2. Տարածքային կառավարում և տեղական ինքնակառավարում
- 3. Գյուղատնտեսություն
- 4. Էներգետիկայի և բնական պաշարների կառավարման բնագավառ
- 5. Զրային տնտեսություն
- 6. Տրանսպորտ և կապ
- 7. Ավիացիա
- 8. Քաղաքաշինություն
- 9. Արտակարգ իրավիճակների ոլորտ
- 10. Արտաքին քաղաքականություն
- 11. Արդարադատություն
- 12. Սփյուռք
- 13. Կրթություն
- 14. Գիտության ոլորտ
- 15. Առողջապահություն
- 16. Սոցիալական պաշտպանության ոլորտ
- 17. Մշակույթի ոլորտ
- 18. Ֆիզիկական կուլտուրա, սպորտ և երիտասարդության բնագավառ
- 19. Բնապահպանության ոլորտ
- 20. Բյուջեների կազմման բնագավառ
- 21. Հարկային, մաքսային քաղաքականության և վարչարարության ոլորտ
- 22. Պետական գույքի կառավարում
- 23. Անշարժ գույքի կադաստր
- 24. Հասարակական կարգի պահպանություն

6

Կարճաժամկեր հեռանկար (ԲՈՒ)

ՀՀ կառավարության 2015թ. Բյուջեային ուղերձ (հրապարակվել է 2014թ)

Մաս 1. ՀՀ կառավարության զեկույցը սոցիալ-տնտեսական զարգացման և հարկաբյուջեային քաղաքականության հիմնական ուղղությունների մասին (64 էջ)

1-Ա. ՀՀ կառավարության զեկույցը սոցիալ-տնտեսական զարգացման մասին (62 էջ)

1-Բ. Հարկաբյուջեային քաղաքականության հիմնական ուղղությունները (2 էջ)

Միջնաժամկետ հարկաբյուջեային սկզբունքները և ցուցանիշները

Բյուջեային ուղերձ 2015թ, Մաս 1-Բ

Միջնաժամկետ հարկաբյուջեային սկզբունքները և ցուցանիշները

Աղյուսակ 1. 2013-2015թթ հարկաբյուջետային ամփոփ ցուցանիշները

Ցուցանիշներ	2013թ փաստացի	2014թ ծրագիր	2015թ նախագիծ
<i>Ա. Արտահայտված մյրդ դրամով</i>			
1. Ընդամենը եկամուտներ	1,037.91	1,135.9	1,191.5
այդ թվում՝			
- ներքին եկամուտներ	1,027.08	1,115.9	1,165.6
որից՝			
- հարկեր և պետական տուրքեր	997.2	1,097.8	1,138.7
2. Ընդամենը ծախսեր	1,108.7	1,246.4	1,305.6
այդ թվում՝			
- ընթացիկ ծախսեր	991.3	1,093.7	1,196.4
- ոչ ֆինանսական ակտիվների հետ գործառնություններ	117.4	152.7	109.2
3. Դեֆիցիտ (պակասուղղ)	70.79	110.5	114.1
<i>Բ. Արտահայտված ՀՆԱ-ի նկատմամբ %-ով</i>			
1. Ընդամենը եկամուտներ	24.29	24.05	24.48
որից՝			
- ներքին եկամուտներ	24.04	23.62	23.95
որից՝			
- հարկեր և պետական տուրքեր	23.34	23.24	23.39
2. Ընդամենը ծախսեր	25.95	25.4	26.82
այդ թվում՝			
- ընթացիկ ծախսեր	23.2	23.15	24.58
- ոչ ֆինանսական ակտիվների հետ գործառնություններ	2.75	3.24	2.24
3. Դեֆիցիտ (պակասուղղ)	1.66	2.34	2.34
Անվանական ՀՆԱ (մյրդ դրամ)	4,272.9	4,723.7	4,867.5

Կարճաժամկեր հեռանկար (ԲՈՒ)

ՀՀ կառավարության 2015թ. Բյուջեային ուղերձ (հրապարակվել է 2014թ)

▶ Կառուցվածքը

Մաս 2. ՀՀ տնտեսական և հարկաբյուջեային հիմնական ցուցանիշների կանխատեսումներ (54 էջ)

2-Ա. Մակրոտնտեսական կանխատեսումներ և վերլուծություն (45 էջ)

2-Բ. Հարկաբյուջեային ցուցանիշների կանխատեսումներ (9 էջ)

9

Կարճաժամկեր հեռանկար (ԲՈՒ)

ՀՀ կառավարության 2015թ. Բյուջեային ուղերձի կառուցվածքը

▶ Մաս 2-Ա. Մակրոտնտեսական կանխատեսումներ և վերլուծություն

1. Ներածություն

- 1.1 Տնտեսական կանխատեսումների նպատակը
- 1.2 Տնտեսության նկարագրություն

2. Համախառն առաջարկ

- 2.1 Արդյունաբերություն
- 2.2 Գյուղատնտեսություն
- 2.3 Շինարարություն
- 2.4 Ծառայություններ և առևտուր
- 2.5 Աշխատանքի շուկա

3. Համախառն պահանջարկ

- 3.1 Սպառում
- 3.2 Կապիտալ ներդրումներ
- 3.3 Ձուտ արտահանում
- 3.4 Գնային փոփոխականներ (Սպառողական գներ, ՀՆԱ դեֆլյատոր)
- 3.5 Ֆինանսական շուկա
- 3.6 Վճարային հաշվեկշիռ (Փոխարժեք)
- 3.7 Պետական հատված

4. Բյուջեի ծրագրի ռիսկերը և դրանց կառավարման հնարավորությունները

- 4.1 Պետական բյուջեի կանխատեսվող հոսքերի վրա մակրոտնտեսական բնույթի ռիսկերի ազդեցության քանակական գնահատումը
- 4.2 Ռիսկերի կառավարման հնարավորությունները և գործիքները

10

Կարճաժամկեր հեռանկար (ԲՈՒ)
 ՀՀ կառավարության 2015թ. Բյուջեային ուղերձի կառուցվածքը

▶ **Մաս 2-Բ. Հարկաբյուջեային ցուցանիշների կանխադրեսումներ**

1. Եկամուտների կանխադրեսումներ
2. 2015 թվականի ծախսերի մակարդակը և ծախսային գերակայությունները
3. Ֆինանսավորումը նվիրաբյուջեների կողմից
4. Պետական բյուջեի դեֆիցիտի (պակասուրդի) և պարտքերի մակարդակը
5. Հարկաբյուջեային ռիսկերը

11

Կարճաժամկեր հեռանկար (ԲՈՒ)
 ՀՀ կառավարության 2015թ. Բյուջեային ուղերձ (իրապարակվել է 2014թ)

▶ **Մաս 3. Բացադրագիր «ՀՀ 2015թ. Պետական բյուջեի մասին» ՀՀ օրենքի նախագծի (2,339 էջ)**

- 3-Ա. Եկամուտների կանխադրեսում (26 էջ)**
- 3-Բ. Ծախսերի կանխադրեսում (186 էջ)**
- Աղյուսակներ N1-N20 (249 էջ)**
- Հավելվածներ N1-N20 (1,878 էջ)**

12

Կարճաժամկեր հեռանկար (ԲՈՒ)*ՀՀ կառավարության 2015թ. Բյուջեբյուրային ուղերձի կառուցվածքը*

▶ **Մաս 3-Ա. Եկամուտների կանխաբեռում**

1. Հարկային եկամուտներ և պետական տուրքեր

- ԱԱՀ
- Ակցիզային հարկ
- Շահութահարկ
- Եկամտային հարկ
- Մաքսատուրք
- Բնապահպանական և բնօգտագործման վճարներ
- Արտոնագրային վճարներ և շրջանառության հարկ
- Հաստատագրված վճարներ
- Այլ հարկային եկամուտներ (ճանապարհային վճարներ, հանրային ծառայությունների կարգավորման պարտադիր վճարներ, ռադիոհաճախականության օգտագործման թույլտվության փրամադրման և օգտագործման պարտադիր վճարներ)
- Պետական տուրքեր

2. Պաշտոնական դրամաշնորհներ

▶ **Մաս 3-Բ. Ծախսերի կանխաբեռում**

13

Կարճաժամկեր հեռանկար (ԲՈՒ)*ՀՀ կառավարության 2015թ. Բյուջեբյուրային ուղերձի կառուցվածքը*

▶ **Մաս 3-Բ. Ծախսերի կանխաբեռում՝ Առողջապահության օրինակով**

1. Դեղագործական ապրանքներ
2. Արտահիվանդանոցային ծառայություններ
3. Հիվանդանոցային ծառայություններ
4. Հանրային առողջապահական ծառայություններ
5. Առողջապահական հարակից ծառայություններ և ծրագրեր
 - 5.1. Արտաքին աղբյուրներից ստացվող նպատակային վարկային և դրամաշնորհային միջոցներով ծրագրեր

5.1-1 Համաշխարհային բանկի աջակցությամբ իրականացվող

 1. Առողջապահական համակարգի արդիականացման երկրորդ ծրագրի լրացուցիչ ֆինանսավորման ծրագիր (ծրագրի վրևողությունը՝ 2011-2016թթ.)
 2. Ոչ վարակիչ հիվանդությունների կանխարգելման և վերահսկման ծրագիր (ծրագրի վրևողությունը՝ 2013-2019թթ.)
 3. Ոչ վարակիչ հիվանդությունների կանխարգելման և վերահսկման դրամաշնորհային ծրագիր (ծրագրի վրևողությունը՝ 2013-2018թթ.)
 4. «Հիվանդությունների կանխարգելման և վերահսկման ծրագրի շրջանակներում առողջապահության կարարողականի վրա հիմնված ֆինանսավորման ծրագրի նախապատրաստման համար» դրամաշնորհային ծրագիր (ծրագրի վրևողությունը՝ 2013-2016թթ.)

5.1-2 ԱՄՆ Հիվանդությունների կանխարգելման և վերահսկման կենտրոնի աջակցությամբ իրականացվող «Սեզոնային գրիպի համաճարակաբանական ցանցի հիմնում և արձագանում» դրամաշնորհային ծրագիր
6. Առողջապահություն (այլ դասերին չպատկանող)

14

Կարճաժամկեր հեռանկար (ԲՈՒ)
 ՀՀ կառավարության 2015թ. Բյուջեդարային ուղերձի կառուցվածքը

▶ **Մաս 3-Բ. Ծախսերի կանխաբեռում**

1. Ծախսային ծրագրերի ներկայացում ըստ
 - ոլորտների (օրինակ, առողջապահություն, քաղաքաշինություն ոլորտի ծրագրերի)
 - իրականացնողի (օրինակ, ՀՀ ԷՆ + Աղյուսակ 3, ՀՀ ՖՆ + Աղյուսակ 3ա)
2. Հատկացումներ համայնքների բյուջեներին
3. ՀՀ կառավարության պահուստային ֆոնդի և նյութական ռեսուրսների պետական պահուստի ձևավորման և պահպանման ծախսերը
4. Պետական բյուջեի նախագծի դեֆիցիտի ֆինանսավորման աղբյուրները
5. Բյուջետային վարկեր
6. Հայաստանի Հանրապետության պետական պարտքը
 - 6.1. Ներքին պետական պարտքը
 - 6.2. Արտաքին պետական պարտքը

15

Կարճաժամկեր հեռանկար (ԲՈՒ)
 ՀՀ կառավարության 2015թ. Բյուջեդարային ուղերձի կառուցվածքը / Աղյուսակներ N1-N20

Աղյուսակ N1 ՀՀ 2013-2015թթ. Պետական բյուջեների եկամուտների համեմատականը

Աղյուսակ N2 ՀՀ օրենսդիր, գործարար և դատական իշխանության մարմինների պահպանման ծախսերի համեմատությունը

Աղյուսակ N2ա Տեղեկանք ՀՀ պետական կառավարման մարմինների աշխատողների թվաքանակի վերաբերյալ

Աղյուսակ N2բ Տեղեկանք ՀՀ պետական կառավարման մարմինների ծառայողական ավտոմեքենաների սահմանաքանակի վերաբերյալ

Աղյուսակ N3 ՀՀ էկոնոմիկայի բնագավառի 2013-2015թթ. բյուջետային ծախսերի համեմատությունը

Աղյուսակ N3ա ՀՀ ֆինանսների նախարարության «Գնագոյացման վերլուծական ինֆորմացիոն կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի կողմից իրականացվող «Պետական կարիքների համար ապրանքների, աշխատանքների (ծառայությունների) կողմնորոշիչ գների մեթոդաբանական, վերլուծական և տեղեկատվական ծառայություններ» 2013-2015թթ. բյուջետային ծախսերի համեմատությունը

Աղյուսակ N4 Գյուղատնտեսության ոլորտում 2013-2015թթ. ծախսերի համեմատությունը

...

Աղյուսակ N10 ՀՀ առողջապահության բնագավառի 2013-2015թթ. ծախսերի համեմատությունը

...

Աղյուսակ N15, 16 ՀՀ կառավարության արտաքին պարտքի 2015-2017թթ. սպասարկման ծախսերը (տոկոսավճարները, հիմնական գումարի մարումները)

Աղյուսակ N17 ՀՀ կառավարության արտաքին պարտքը 2013-2015թթ.

Աղյուսակ N18 ՀՀ կառավարության ստանձնած արտաքին պարտավորությունների տոկոսադրույքները և փոխառու միջոցներից մասհանումները (ստացումները) 2013-2015թթ.

Աղյուսակ N19 ՀՀ անշարժ գույքի կադաստրի ոլորտի 2013-2015թթ. բյուջետային ծախսերի համեմատությունները

16

Կարճաժամկեր հեռանկար (ԲՈՒ)

«Կառավարության 2015թ. Բյուջեբյուջային ուղերձի կառուցվածքը / Աղյուսակներ N1-N20

Աղյուսակ N 20-1.1 - 20-1.3 ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ՑՈՒՑԱՆԻՇՆԵՐ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹՅԱՆ ՈԼՈՐՏԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՈՉ ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՖԻՆԱՆՍԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ
01.01.2015– 01.01.2016թթ. ժամանակահատվածի համար

Աղյուսակ N 20-2.1 - 20-2.21 ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ՑՈՒՑԱՆԻՇՆԵՐ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ՈԼՈՐՏԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՈՉ ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՖԻՆԱՆՍԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ
01.01.2015– 01.01.2016թթ. ժամանակահատվածի համար

Աղյուսակ N 20-3.1 - 20-3.26, 20-4.1, 20-4.2 ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ ՑՈՒՑԱՆԻՇՆԵՐ ՊԵՏԱԿԱՆ ՈՉ ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՖԻՆԱՆՍԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ
01.01.2015– 01.01.2016թթ. ժամանակահատվածի համար

(օրինակ Նախագահի աշխատակազմ, «Կառավարության աշխատակազմ, «Կ կրթության և գիտության նախարարություն, «Ֆինանսների նախարարություն «Քննչական կոմիտե, «Արագածոտնի մարզպետարան, և այլն)

Կարճաժամկեր հեռանկար (ԲՈՒ)

«Կառավարության 2015թ. Բյուջեբյուջային ուղերձի կառուցվածքը / Հավելվածներ N1-N20

Հավելված N1 ««2015թ պետական բյուջեի մասին» «Օրենքի նախագծում ընդգրկված վարկային ծրագրերի վերաբերյալ

Հավելված N 2 2015թ առողջապահական պետական նպատակային ծրագրերը (Ցանկ 2015թ «Կ պետական բյուջեից ֆինանսավորվելիք առողջապահական պետական նպատակային ծրագրերի)

Հավելված N 3 Տարեկան ծրագիր ֆիզիկական կուլտուրայի եվ սպորտի զարգացման 2015թ

Հավելված N 4 Զբաղվածության կարգավորման 2015թ պետական ծրագիրը

Հավելված N 5 Տարեկան ծրագիր երեխայի իրավունքների պաշտպանության 2015թ

Հավելված N 6 Հաշմանդամություն ունեցող անձանց սոցիալական պաշտպանության 2015թ տարեկան ծրագիր

...

Հավելված N13 «Կ 2015թ պետական բյուջեի ոչ ֆինանսական ցուցանիշները

- (էջ 144) Աղյուսակ 13.9 «Կ առողջապահության նախարարություն

ՄԱՍ Ա: Ռազմավարության ընդհանուր նկարագրություն

ՄԱՍ Բ: Կառավարչական հիմնարկի անմիջական գործունեության արդյունքները

ՄԱՍ Գ: Նախարարի պատասխանատվության ներքո իրականացվող քաղաքականության միջոցառումների և ֆինանսական կառավարման արդյունքների ցուցանիշները

Հավելված N 14 «Կ 2015թ պետական բյուջեի ծախսերի ծրագրային դասակարգումը

- (էջ 58) «Կ առողջապահության նախարարություն

Հավելված N 15 Պետական բյուջեի ծախսերը ծրագրային դասակարգմամբ (ամփոփ տեսքով)

Հավելված N 16 Սահմանամերձ տարածաշրջանների զարգացման 2015թ տարեկան ծրագիր

Միջնաժամկետ հեռանկար (ՄԺԾԾ)

ՀՀ կառավարության 2015-2017թթ. Պետական միջնաժամկետ ծախսերի
ծրագիրը (ընդունվել է հուլիսի 3-ին, 2014թ)

▶ **Որտե՞ղ փնտրել.** <http://minfin.am/index.php?cat=9&lang=1>

Մաս Ա. Հարկաբյուջեբային քաղաքականությունը

- Գլուխ 1. Ռազմավարական և միջնաժամկետ գերակայություններն ու դրանց ապահովումը
- Գլուխ 2. ՀՀ տնտեսական և հարկաբյուջեբային հիմնական ցուցանիշների կանխատեսումներ
- Գլուխ 3. ՀՀ 2015-2017թթ պետական բյուջեների եկամուտների քաղաքականություն և կանխատեսում
- Գլուխ 4. Բյուջեբային շրջանակ

19

Միջնաժամկետ հեռանկար (ՄԺԾԾ)

ՀՀ կառավարության 2015-2017թթ. Պետական միջնաժամկետ ծախսերի ծրագիրը
(ընդունվել է հուլիսի 3-ին, 2014թ)

Մաս Բ. Ծախսային քաղաքականության ռազմավարությունը

- Գլուխ 5. ՀՀ 2015-2017թթ պետական բյուջեների ծախսային գերակայությունները
- Գլուխ 6. ՀՀ պետական կառավարման համակարգ
- Գլուխ 7. Կրթություն և գիտություն
- Գլուխ 8. Առողջապահություն
- Գլուխ 9. Սոցիալական պաշտպանություն
- Գլուխ 10. Հանգիստ, մշակույթ և կրոն
- Գլուխ 11. Գյուղատնտեսություն
- Գլուխ 12. Բնապահպանություն
- Գլուխ 13. Տրանսպորտ և կապ
- Գլուխ 14. Ջրային տնտեսություն
- Գլուխ 15. Էներգետիկա և բնական պաշարներ
- Գլուխ 16. Տնտեսության այլ ոլորտներ
- Գլուխ 17. Պետական գույքի կառավարում
- Գլուխ 18. Պաշտպանություն, հասարակական կարգ և անվտանգություն, փրկարար ծառայություն, կալանավայրեր
- Գլուխ 19. 2015-2017թթ պետական ոչ ֆինանսական ակտիվների գծով ծախսերը
- Գլուխ 10. ՀՀ կառավարության պարտքի կառավարման 2015-2017թթ ռազմավարական ծրագիր

20

Միջնաժամկետ հեռանկար (ՄԺԾԾ)
 ՀՀ կառավարության 2015-2017թթ. Պետական միջնաժամկետ ծախսերի ծրագիր
 (ընդունվել է հուլիսի 3-ին, 2014թ)

▶ **Հավելվածներ**

Հավելված 1. Համառոտ ակնարկ ՀՀ 2015-2017թթ ՄԺԾԾ կանխապետումներում առկա ռիսկերի մասին

Հավելված 2.

Աղյուսակ 1. ՀՀ 2015-2017թթ պետական բյուջեի դեֆիցիտի ֆինանսավորման աղբյուրներն՝ ըստ առանձին տարրերի

Աղյուսակ 2. ՀՀ 2015-2017թթ պետական միջնաժամկետ ծախսերի ծրագրում նախատեսվելիք օտարերկրյա պետությունների և միջազգային կազմակերպությունների աջակցությամբ իրականացվող վարկային ծրագրերի շրջանակներում վարկերի տրամադրմանն ուղղվող միջոցներ

Աղյուսակ 3. ՀՀ 2015-2017թթ պետական միջնաժամկետ ծախսերի ծրագրում նախատեսվելիք օտարերկրյա պետությունների և միջազգային կազմակերպությունների աջակցությամբ իրականացվող դրամաշնորհային ծրագրերի շրջանակներում դրամաշնորհների տրամադրմանն ուղղվող միջոցներ

21

Միջնաժամկետ հեռանկար (ՄԺԾԾ)
 ՀՀ կառավարության 2015-2017թթ. Պետական միջնաժամկետ ծախսերի ծրագիր
 (ընդունվել է հուլիսի 3-ին, 2014թ)

▶ **Հավելվածներ**

Հավելված 3. ՀՀ 2015-2017թթ պետական բյուջեների հաշվին կատարվող ծախսերի ֆինանսավորման կողմնորոշիչ չափաքանակներն՝ ըստ պետական կառավարման մարմինների (առանց գործադիր իշխանության, պետական կառավարման հանրապետական և տարածքային կառավարման մարմինների պահպանման ծախսերի)

Հավելված 4. ՀՀ 2015-2017թթ ժամանակահատվածում պետական մարմնի կողմից իրականացվող ամփոփ ծախսերը (քաղաքականության միջոցառումները) ծրագրային դասակարգմամբ

22

**Բյուջերային ոլորտում պետական քաղաքականությունները
երկարաժամկետ հեռանկար (ՀՀՌԾ)
ՀՀՌԾ 2014-2025**

- ▶ Հայաստանում սոցիալ-տնտեսական զարգացման **երկարաժամկետ պլանավորման հիմնական փաստաթուղթը՝ Հեռանկարային զարգացման ռազմավարական ծրագիրն է:**
- ▶ ՀՀՌԾ-ն հանդիսանում է Հայաստանում 2003-2008-ին գործող **Աղքատության հաղթահարման ռազմավարական ծրագրի (ԱՀՌԾ)**, այնուհետ 2008-ին հաստատված **Կայուն զարգացման ծրագրի (ԿՀԾ)** վերանայված տարբերակը:

**Բյուջերային ոլորտում պետական քաղաքականությունները
ՀՀՌԾ 2014-2025**

- ▶ ՀՀՌԾ-ն **ռազմավարական ուղենիշեր** է ապահովում միջնաժամկետ ծախսերի ծրագրերի (ՄԺԾԾ) մշակման համար և ստեղծում է **միասնական համադրելի հիմք** երկրում մշակվելիք ոլորտային և այլ ծրագրային փաստաթղթերի մշակման համար:
Ծրագրի հեռանկարը 2025 թվականն է:
- ▶ **Հիմնական նպատակը** զբաղվածության ավելացումն է՝ որակյալ, բարձր վարձատրվող աշխատատեղերի ստեղծման ճանապարհով:
- ▶ ՀՀՌԾ-ն **հիմնված է 4 գերակայությունների վրա՝**
 - զբաղվածության ընդլայնում,
 - մարդկային կապիտալի զարգացում,
 - սոցիալական պաշտպանության համակարգի բարելավում,
 - կառավարման համակարգի ինստիտուցիոնալ արդիականացում:

Բյուջետային ոլորտում պետական քաղաքականությունները

Աղյուսակ 1. Հիմնական մակրոտնտեսական ցուցանիշների կանխատեսումներն ըստ ՀՀ կառավարության բյուջետային պլանների, %

	2013	2013		2014		2015	2016
	փաստ.	ԲՈՒ 2013	Մ ժԾԾ 2014-16	Մ ժԾԾ 2014-16	ԲՈՒ 2014	Մ ժԾԾ 2014-16	Մ ժԾԾ 2014-16
Տնտեսական աճ	3.5	6.2	6.3	6.3	5.2	6.3	6.4
Գնաճ (միջին)	5.8	4.2	4.9	3.5	5.5	4.0	4.0

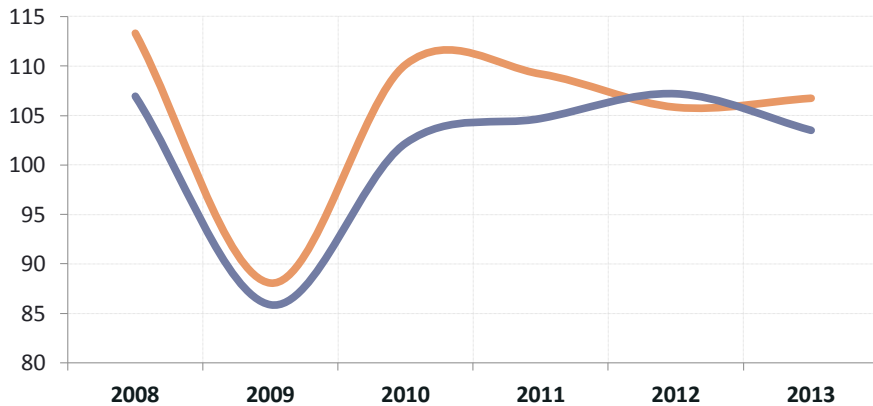
	2014	2014		2015		2016	2017
	փաստ.	ԲՈՒ 2014	Մ ժԾԾ 2015-17	Մ ժԾԾ 2015-17	ԲՈՒ 2015	Մ ժԾԾ 2015-17	Մ ժԾԾ 2015-17
Տնտեսական աճ	3.9*	5.2	4.0	5.0	4.1	5.3	5.7
Գնաճ (միջին)	3.0	5.5	3.2	4.0	4.0	4.0	4.0

* Գնահատական

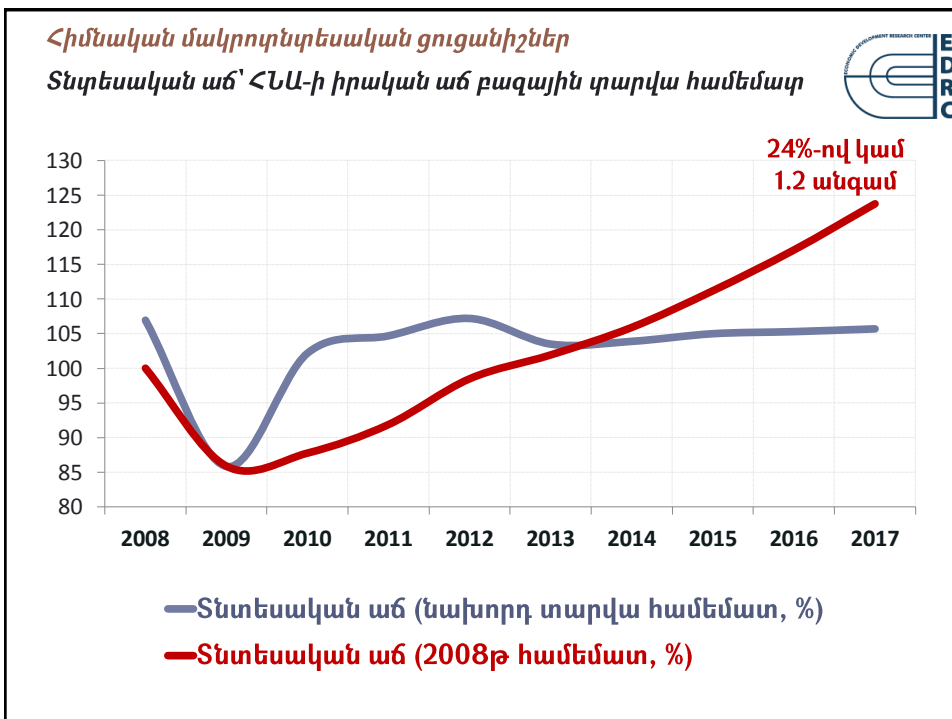
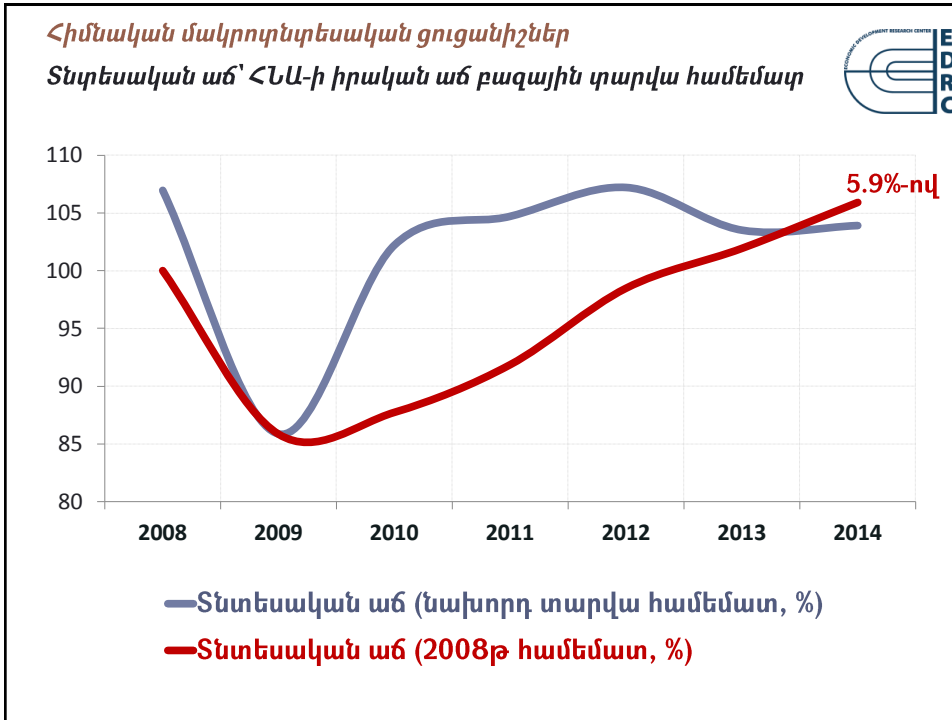
25

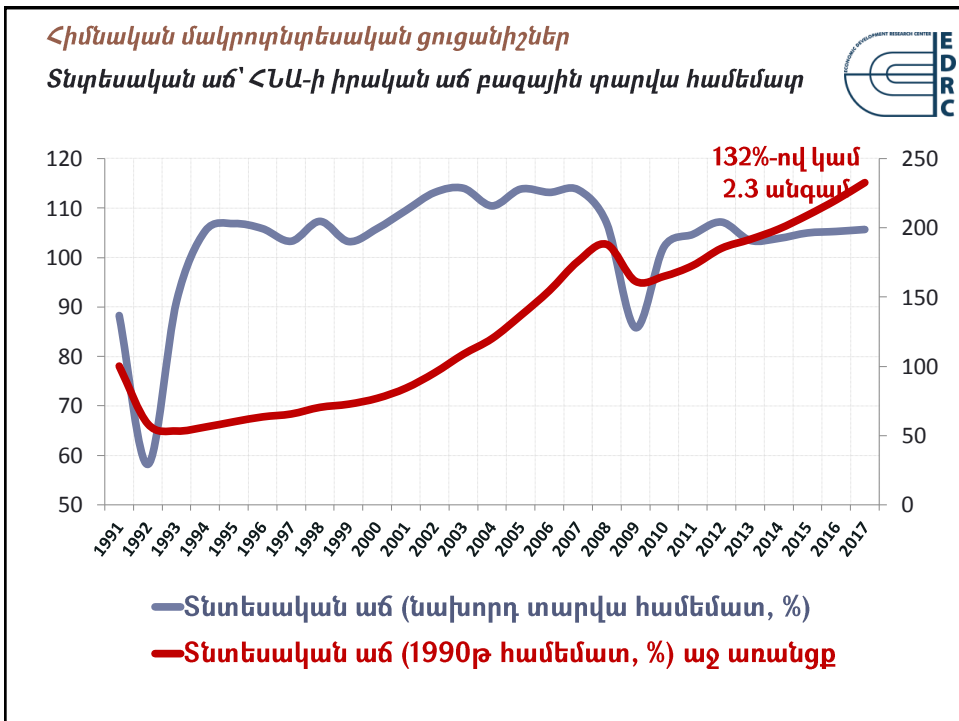
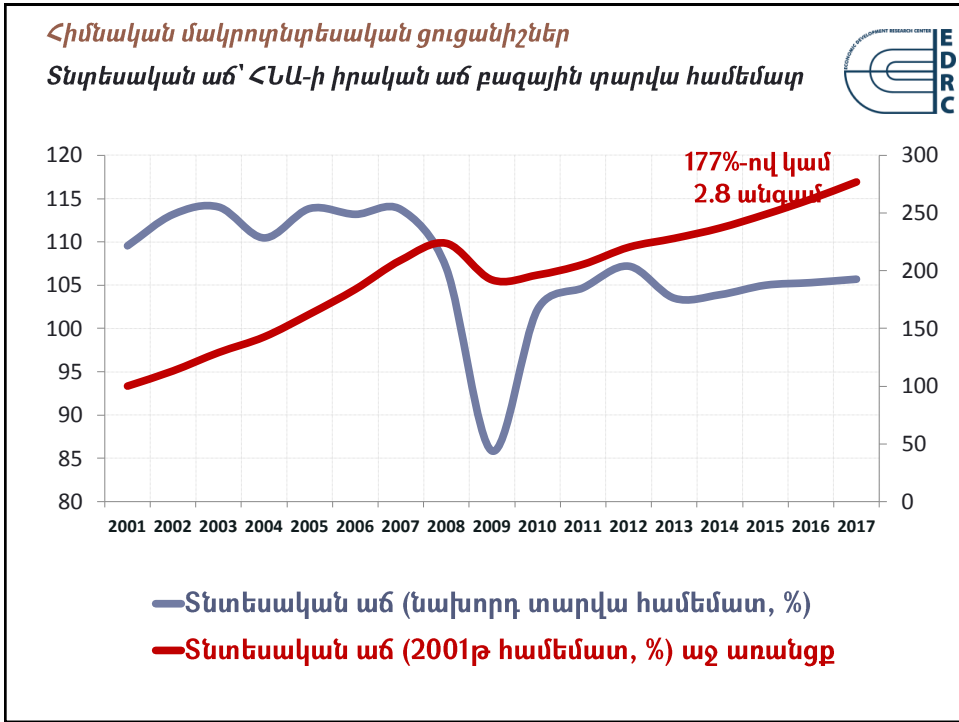
Հիմնական մակրոտնտեսական ցուցանիշներ

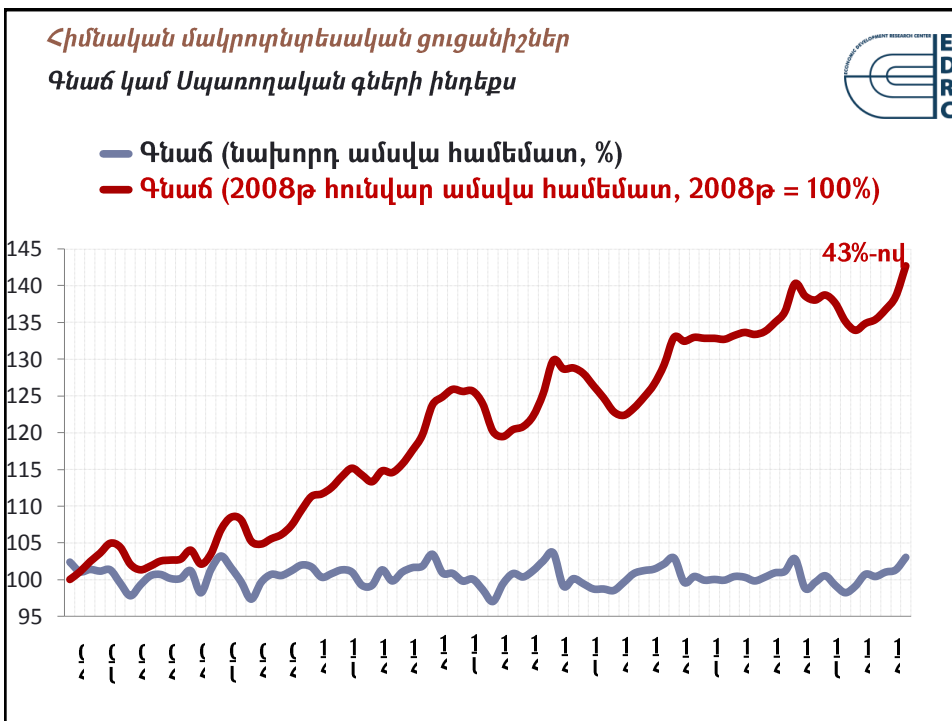
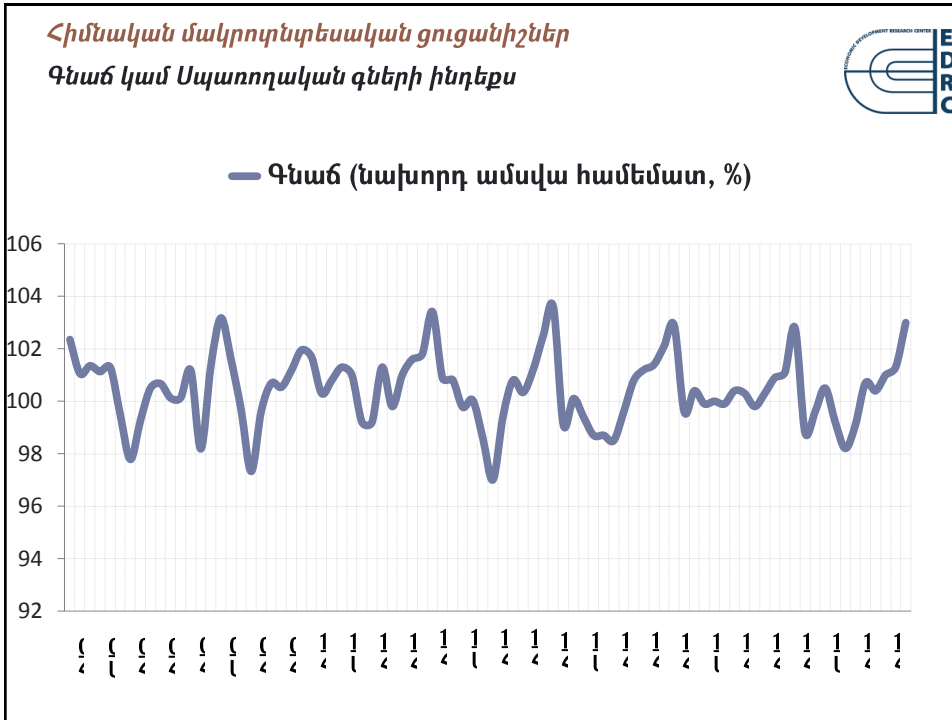
Տնտեսական աճ՝ ՀՆԱ-ի անվանական, թե՛ իրական աճ

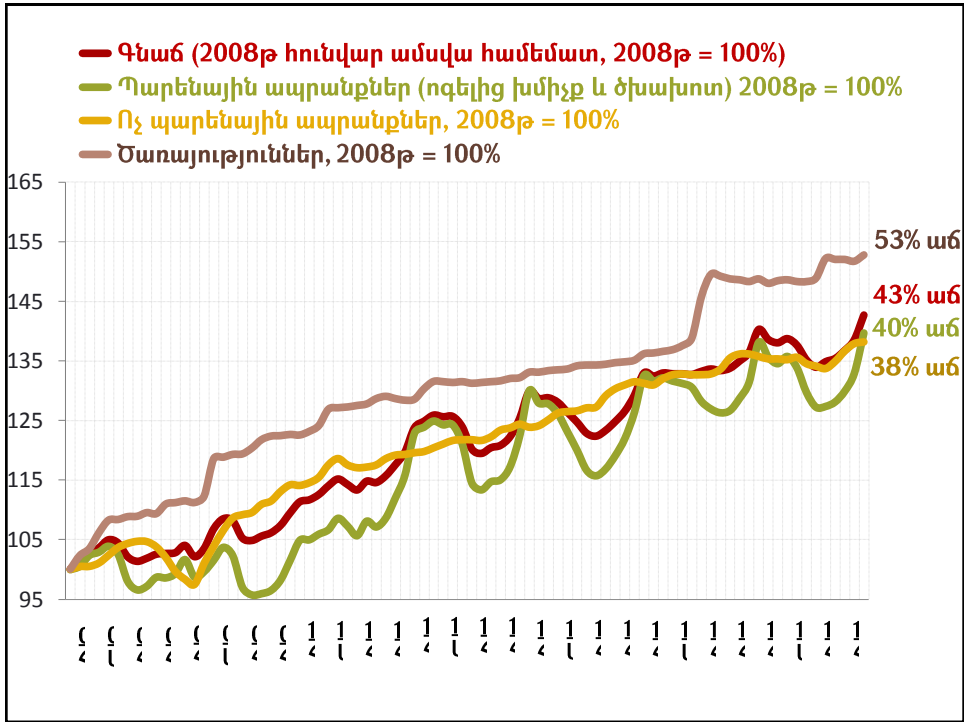

- ՀՆԱ-ի անվանական աճ (նախորդ տարվա համեմատ, %)
- ՀՆԱ-ի իրական աճ (նախորդ տարվա համեմատ, %)

**Բյուջեային ոլորտում պետական քաղաքականությունները
 ՀՀՌԾ 2014-2025**

- ▶ Հայաստանում սոցիալ-տնտեսական զարգացման երկարաժամկետ պլանավորման հիմնական փաստաթուղթը՝ Հեռանկարային զարգացման ռազմավարական ծրագիրն է:
- ▶ ՀՀՌԾ-ն հանդիսանում է Հայաստանում 2003-2008-ին գործող Աղքատության հաղթահարման ռազմավարական ծրագրի (ԱՀՌԾ), այնուհետ 2008-ին հաստատված Կայուն զարգացման ծրագրի (ԿՀԾ) վերանայված տարբերակը:

**Բյուջեդային ոլորտում պետական քաղաքականությունները
ՀՁՌԾ 2014-2025**

- ▶ ՀՁՌԾ-ն **նազմավարական ուղենիշեր** է ապահովում միջնաժամկետ ծախսերի ծրագրերի (ՄԺԾԾ) մշակման համար և ստեղծում է **միասնական համադրելի հիմք** երկրում մշակվելիք ոլորտային և այլ ծրագրային փաստաթղթերի մշակման համար:
Ծրագրի հեռանկարը 2025 թվականն է:
- ▶ **Հիմնական նպատակը** զբաղվածության ավելացումն է՝ որակյալ, բարձր վարձատրվող աշխատատեղերի ստեղծման ճանապարհով:
- ▶ ՀՁՌԾ-ն **հիմնված է 4 գերակայությունների վրա՝**
 - զբաղվածության ընդլայնում,
 - մարդկային կապիտալի զարգացում,
 - սոցիալական պաշտպանության համակարգի բարելավում,
 - կառավարման համակարգի ինստիտուցիոնալ արդիականացում:

Բյուջեդային պլանների մոնիտորինգ/վիճակագրություն

<http://edrc.am/hy/>

- ՄԺԾԾ և տարեկան բյուջեներ
- Ազգային նազմավարություններ
- Գործընկերության նազմավարություններ
- Օգտակար հղումներ

<http://minfin.am/index.php?cat=9&lang=1>

- Պետական բյուջե
- <http://minfin.am/index.php?cat=58&lang=1>
- ՀՁՌԾ 2014-2025թթ.

<http://armstat.am/am/?nid=82&id=1605>

ՀՀ ԱՎԾ Հայաստանի ֆինանսների վիճակագրություն, 2014

Բյուջետային ոլորտում պետական քաղաքականությունները

Աղյուսակ 2. Հիմնական մակրոտնտեսական ցուցանիշների կանխատեսումներն ըստ ՀՀ կառավարության բյուջետային պլանների, %

	ԲՈՒ 2015	ՄԺԾԾ 2015 2016 2017		
Իրական հատված				
ՀՆԱ-ի իրական աճ (%)	4.1	5.0	5.3	5.7
ՀՆԱ-ի դեֆլյատոր (%)	3.3	4.0	4.0	4.0
Գնաճ (ժ/2 միջին, %)	4.0	4.0	4.0	4.0
Գնաճ (ժ/2 վերջ, %)	4.0	4.0	4.0	4.0
Պետական բյուջե (ՀՆԱ-ի նկատմամբ %)				
Եկամուտներ և գրանտներ	24.5	24.3	24.1	24.3
Հարկեր և տուրքեր	23.4	23.2	23.5	23.8
Ծախսեր	26.8	26.4	26.0	26.2
Պակասուրդ	2.3	2.04	1.82	1.82
Արտաքին հատված (ՀՆԱ-ի նկատմամբ %)				
Արտաքին պարտք	34.1	34.7	33.0	30.8

Բյուջետային ոլորտում պետական քաղաքականությունները

Աղյուսակ 2. Հիմնական մակրոտնտեսական ցուցանիշների կանխատեսումներն ըստ ՀՀ կառավարության բյուջետային պլանների, %

	ԲՈՒ 2014	ՄԺԾԾ 2014 2015 2016		
Իրական հատված				
ՀՆԱ-ի իրական աճ (%)	5.2	6.3	6.3	6.4
ՀՆԱ-ի դեֆլյատոր (%)	4.3	3.2	4.0	4.0
Գնաճ (ժ/2 միջին, %)	5.5	3.5	4.0	4.0
Գնաճ (ժ/2 վերջ, %)	4.5	4.0	4.0	4.0
Պետական բյուջե (ՀՆԱ-ի նկատմամբ %)				
Եկամուտներ և գրանտներ	24.1	23.6	23.6	23.9
Հարկեր և տուրքեր	23.2	22.8	23.0	23.4
Ծախսեր	26.4	25.9	25.6	25.9
Պակասուրդ	2.3	2.3	2.0	2.0
Արտաքին հատված (ՀՆԱ-ի նկատմամբ %)				
Արտաքին պարտք	39.3	33.8	32.1	30.4

Բյուջեդային ոլորտում պետական քաղաքականությունները

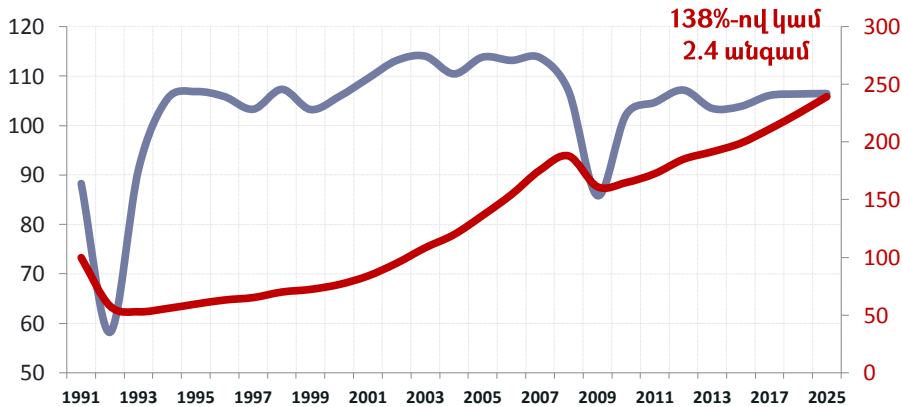

Աղյուսակ 3. Հիմնական մակրոտնտեսական ցուցանիշների կանխատեսումներն ըստ ՀՀ կառավարության ՀՋՌԾ, %

	ՀՋՌԾ			
	2014	2017	2021	2025
Իրական հատված				
ՀՆԱ-ի իրական աճ (%)	5.5	6.1	6.4	6.5
Գնաճ (ժ/2 միջին, %)	3.8	3.6	3.4	3.4
Համախմբված բյուջե (ՀՆԱ-ի նկատմամբ %)				
Եկամուտներ և գրանտներ	24.9	25.0	26.5	27.9
Հարկեր և տուրքեր	23.8	24.3	25.9	27.4
Ծախսեր	27.4	26.8	28.2	29.3
Պակասուրդ	2.5	1.8	1.8	1.3
Արտաքին հատված (ՀՆԱ-ի նկատմամբ %)				
Արտաքին պարտք	36.6	34.4	24.5	18.7

Հիմնական մակրոտնտեսական ցուցանիշներ

Տնտեսական աճ՝ ՀՆԱ-ի իրական աճ բազային տարվա համեմատ

— Տնտեսական աճ (նախորդ տարվա համեմատ, %)
 — Տնտեսական աճ (1990թ համեմատ, %) աջ առանցք

